

Crítica

Un diccionari reivindicatiu

Diccionari pràctic i complementari de la llengua catalana (Volum I).

Obra dirigida per Sebastià Oliveras i Duran. La Busca Edicions s.l. Barcelona, 2002. 862 pàg.

Els redactors d'aquest nou diccionari ho deixen ben clar en una llarga —i reivindicativa— presentació: han volgut elaborar una obra pràctica per a una llengua —la nostra— que té molts factors en contra. I no s'estan de comentar-los, i de culpar-ne els responsables: no pas solament els que, des de fora, posen pals a les rodes a la normalitat del català, sinó també els que, des del mateix entorn catalanoparlant, empenen malament l'idioma o, encara pitjor, han pretès encotillar-lo amb normatives contraproduents, confuses o contradictòries.

Per tot això, l'equip redactor ha volgut defugir els tecnicismes excessius, i va al gra. El seu objectiu ha estat elaborar un corpus lèxic que reculli la parla autèntica, correcta, evitant de tancar-se en les formes literàries o de procedència exclusivament barcelonina. S'ha volgut, doncs, potenciar-hi les variants de tots els dialectes, especialment de parlars gironins, sense renunciar a les de les Illes i de València. Són paraules perfectament vàlides, i que més d'una vegada hem vist «prohibides» en alguns

àmbits, fins i tot en l'ensenyament: algun mestre gironí ha decidit que els seus alumnes diran *tomàquet* perquè l'ús de *tomata* li ha semblat un localisme intolerable. Per aquest camí, la divergència entre el català parlat i el literari serà cada cop més gran.

També es pretén, amb aquesta obra, col·laborar a unificar la llengua, dotant-la d'un estàndard sense influències del castellà i del francès, i amb unes normes gramaticals senzilles, clares i aptes per a tots els parlants.

El diccionari defuig la típica estructura lineal en aquesta mena d'obres. Consta d'un índex de mots considerats correctes, cadascun dels quals es relaciona amb un seguit de sinònims, locucions o «contextos», la definició i ús dels quals trobarem en el cos principal del diccionari. D'aquesta manera, les possibles contextualitzacions d'una paraula apareixen reunides en un únic paràgraf, a partir del qual es pot localitzar cada accepció en concret.

S'inclou també una llista molt completa i elaborada de barbarismes, amb les possibles alternatives que el català posseeix per evitar-los. També hi ha un recull gramatical, breu però eficaç, sobre els aspectes que solen generar més errors sintàctics i estructurals (pronoms, preposicions, etc.)

Els autors consideren que aquesta eina no és suficient sense un segon volum, que haurà de recollir les locucions i frases fetes a partir d'un índex de mots localitzadors.

Dani Vivern

Infants en situació de risc

EAIA supracomarcal de la Garrotxa 10 anys d'història. Presentació d'un model d'intervenció amb tres exemples de casos.

Consorci de Benestar Social de la Garrotxa. Olot, 2001.

L'Equip d'Atenció a la Infància i Adolescència (EAIA) supracomarcal de la Garrotxa ha volgut celebrar la seva primera dècada de funcionament amb la publicació d'aquest llibre. L'esmentat EAIA depèn del Consorci de Benestar Social de la Garrotxa, si bé estén les seves activitats a les comarques veïnes del Pla de l'Estany, el Ripollès i la Cerdanya.

Aquesta publicació, que va sortir al carrer a final de l'any passat, ha estat ela-

borada pels professionals de l'equip i l'Institut de recerca sobre la qualitat de vida de la Universitat de Girona. El contingut del llibre fa, en primer lloc, una descripció del sistema de protecció a la infància a Catalunya, que inclou una breu història dels EAIA. El segon grup de qüestions que aborda es refereix al context sociodemogràfic del territori on actuen i les característiques que presenten els 150 casos que treballen aproximadament cada any (unes 80 famílies). I, en els darrers apartats, ens presenten el model d'intervenció, que s'il·lustra mitjançant la presentació de tres casos concrets: el de la Raquel, una situació treballada des del medi sense prendre cap mesura administrativa; el cas d'en Jordi i en Marc, d'acolliment familiar parental, i el cas de la Maria, una situació de clar maltractament psicològic, que acaba amb una proposta d'acolliment preadoptiu.

Es tracta, sens dubte, d'una eina que pot ser de gran interès per als professionals que treballen en el camp de la infància i l'adolescència a les comarques gironines i àdhuc per a qualsevol persona interessada per aquests temes, ja que els autors ens apropen a la realitat d'un grup dels nostres infants i llurs famílies que es troben en situacions de risc personal i social, sovint amagades, i ens permeten, a més, conèixer el

sistema teòric i pràctic d'intervenció d'un dels equips més prestigiosos del nostre país.

Antoni Vilà

Devocions populars del Pla de l'Estany

ABELLAN, Joan Anton.
Els goigs del Pla de l'Estany, el Collell i Rocacorba.
 Centre d'Estudis Comarcals de Banyoles, 2001.
 243 pàg. Vol. I.

El Centre d'Estudis Comarcals de Banyoles ens ofereix, en una acurada edició, la reproducció de qualitat de 172 goigs facsímils, amb algunes transcripcions, sobre diverses devocions i advocacions celestials i terrenals a la Mare de Déu, els sants més representatius dels municipis de Banyoles, Guèmol, Camós, Cornellà de Terri, Crespià, Espornellà, Fontcuberta, Palol de Revardit i Porqueres, alguns dels quals també són venerats en d'altres bandes

de Catalunya. S'anuncia un segon volum que cobrirà les devocions populars més sentides de Sant Miquel de Campmajor, Serinyà, Vilademuls, dels santuaris del Collell i Rocacorba. La introducció i comentari d'aquest primer volum és a cura de Joan Anton Abellan, el qual reproduceix exemplars, impresos i manuscrits de diverses col·leccions públiques i privades. El seu curador ens ofereix en una introducció, que considerem massa sucinta, poc representativa, un petit resum on glossa què són els goigs, el marc geogràfic i polític, el religiós, la tradició de cantar-los, el format, la mètrica, la música i les caramelles cantades per Pasqua Florida. Al Pla de l'Estany hi ha constància de goigs profans, traduïts i imitats dels religiosos, com els dedicats a les aigües sulfuroses de la vila de Banyoles, i uns goigs polifònics en honor a Sant Martírià. Considerem que, a més del text i la música, els goigs tenen el valor afegit de la tipografia, l'ornamentació, el seu formalisme imprès, molt rígid. Cada goig duu la imatge d'una mare de Déu, un sant o una santa. Alguns d'aquests gravats, xilografies, pintures són una veritable mostra de l'art popular, fixat ja des del segle XVII. Moltes d'aquestes imatges pertanyien al fons comú de les impremtes, es canviaven a cada nova edició. Així no és difi-

cil de trobar uns mateixos goigs ornats amb gravats distints, amb textos repetits o estrafets. En augmentar la seva temàtica apareixen motius i temes que expliquen les excel·lències de la seva devoció. Moltes d'aquestes relacions, en vers, interessen des del punt de vista llegendari, històric, religiós del lloc on es veneren. D'aquí la importància de molts textos, que permeten estudis diversos sobre el seu contingut hagiogràfic. Dintre d'un mateix goig també varien el nombre d'estrofes, les variants segons les diverses edicions. La mètrica més freqüent és la formada per un nombre variable de set o vuit estrofes, de versos de set síl·labes, amb una tornada inicial de quatre versos, una represa de la tornada inicial en dos versos, i un final o retronxa d'uns altres quatre. La llengua i la transmissió d'aquests fulls solts també mereixeria algunes consideracions pels castellanismes, incrustacions de dialectalismes i fòssils lingüístics. Els goigs més

antics, aquí recollits, pertanyen al segle XVII. Els més difosos són potser els dedicats a Sant Martírià. Durant els segles XVIII i XIX la popularització de la impremta n'expandeix la seva difusió, que arriba fins al dia d'avui. Les confraries, les esglésies, els particulars s'encarregaven de la seva difusió. En aquest recull trobem goigs impresos a Barcelona, Girona, Olot o en impremtes banyolines locals. Al costat de goigs —la majoria— anònims, sense autoria ni any d'edició, en trobem d'altres d'autor, redactats per escriptors de la terra, musicats i elaborats per versificadors afeccionats que donen relleu i continuïtat a aquestes formes de litúrgia popular. Des de l'època medieval, primer en llatí i més tard en les llengües vulgars, trobem els *gandia* o goigs, també coneguts com a cobles, devots cànctics, etc. Ramon Muntaner ja documenta en la seva *Crònica* el costum de cantar-los i fins i tot ballar-los. Durant els segles XVII, XVIII i XIX, els goigs, aquest gènere poètic que podríem qualificar de semi-popular, al costat de les nades, els romanços, el teatre de Pastorets i la Passió asseguraren i afavoriren la continuïtat de la llengua entre les capes populars, ja que eren una de les poques lectures a les quals tenien abast.

Pep Vila